

Adviesrapport

Voor de opleiding Sociaal Pedagogische
Hulpverlening van de Haagse Hogeschool

QuickTime™ en een
TIFF (ongecomprimeerd)-decompressor
zijn vereist om deze afbeelding weer te geven.

Bonnie Hartog en Marte Schipper
April 2008
Haagse Hogeschool
SPH voltijd jaar 4
Afstudeerbegeleidster: Klaartje van Hest

Voorwoord

Voor u ligt het adviesrapport dat wij hebben gemaakt naar aanleiding van het afstudeerproject voor het vierde leerjaar van de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening aan de Haagse Hogeschool.

Voor ons afstudeerproject hebben wij onderzoek gedaan naar hoe er in het SPH-werkveld aandacht wordt besteed aan alcoholpreventie gericht op jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar. Voor dit onderzoek verwijzen wij u naar het productverslag. De uitkomsten ervan zijn in dit adviesrapport opgenomen.

Naar aanleiding van de conclusie van het onderzoek hebben wij dit adviesrapport geschreven voor de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening van de Haagse Hogeschool.

Bonnie Hartog en Marte Schipper, april 2008

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Toelichting onderzoek.....	4
1.1 Probleemstelling	4
1.2 vraagstelling	4
1.3 Doelstelling	4
1.3 Conclusies	4
2. Advies	6
2.1 Doelstellingen	6
2.2 Advies.....	6
3.1 Voorwaarden en middelen.....	7
3.1.1 Voorwaarden.....	7
3.1.2 Middelen	7
3.2 Uitvoering	7
3.4 Evaluatie.....	8
Bijlage 1: Voorbeeld lessen	9
Bijlage 2: Test voor studenten.....	13

Inleiding

Dit adviesrapport is geschreven voor de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening van de Haagse Hogeschool. Omdat uit het onderzoek dat wij voorafgaand aan dit adviesrapport hebben gedaan is gebleken dat in deze opleiding onvoldoende aandacht wordt besteed aan het preventieve deel van het werkveld.

In het voorlichten van jongeren schiet het SPH-werkveld tekort. Uit ons onderzoek blijkt dat de SPH-instellingen die zich bezig houden met problemen omtrent alcoholgebruik zich voornamelijk richten op de zorg waarin iemand terecht komt wanneer hij al een alcoholprobleem heeft. Aan de preventie die aan deze zorg vooraf gaat wordt weinig tot geen aandacht besteed. Vanuit de praktijk wordt aangegeven dat bij pas afgestudeerde Sociaal Agogen de juiste kennis ontbreekt over preventie.

Omdat het SPH-werkveld gericht is op mens en maatschappij, is het van belang dat Sociaal Agogen kennis hebben van de problemen omtrent alcoholgebruik onder jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar en van waaruit deze problemen voortkomen. Het blijkt dat deze problemen vooral voortkomen uit het gebrek aan voorlichting. In de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening wordt onvoldoende aandacht besteed aan preventie en dus aan het geven van de hiervoor genoemde voorlichting.

Als je nagaat dat het alcoholgebruik in de top 5 staat van gezondheidproblemen onder jongeren en dat dit meestal voor Sociaal Agogen nieuwe stof is, kan de conclusie getrokken worden dat het SPH-werkveld en in het bijzonder de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening hier tekort schiet.

Het adviesrapport moet gezien worden als een suggestie, er zullen zeker meerdere mogelijkheden van toepassing zijn die wij niet genoemd hebben. In hoofdstuk 1 van het adviesrapport zullen wij ons onderzoek kort toelichten waarbij we antwoord geven op de probleemstelling door middel van de conclusies die we hebben getrokken. Ook zullen we toelichten waarom wij ervoor hebben gekozen om dit adviesrapport te richten op één specifieke conclusie. In hoofdstuk 2 zullen wij aan de hand van die conclusie een advies geven en tot slot zullen wij in hoofdstuk 3 de implementatie van het advies binnen de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening aan de Haagse Hogeschool nader toelichten door middel van drie stappen, de planning, uitvoering en evaluatie.

1. Toelichting onderzoek

In dit hoofdstuk zullen wij ons onderzoek kort samenvatten zodat het duidelijk is waar ons advies op gebaseerd is.

1.1 Probleemstelling

Alcoholgebruik onder jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar wordt mede veroorzaakt door het gebrek aan aandacht voor preventie vanuit het SPH-werkveld.

1.2 vraagstelling

Hoe wordt er in het SPH-werkveld aandacht besteed aan preventie gericht aan jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar met betrekking tot risicovol alcoholgebruik?

1.3 Doelstelling

Inzicht krijgen in de mate van preventie, geboden vanuit het SPH-werkveld, aan jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar over risicovol alcoholgebruik. Door een passend antwoord (in de vorm van een product) te vinden op onze probleemstelling kunnen wij de huidige preventieve activiteiten eventueel aanvullen.

1.3 Conclusies

In ons onderzoek hebben wij naar aanleiding van de probleemstelling verschillende conclusies kunnen trekken.

Er zijn een aantal factoren te noemen die bijdragen aan het alcoholgebruik van jongeren. Ten eerste heeft maatschappelijke druk te maken met het alcoholgebruik van jongeren. De maatschappij verwacht van jongeren dat ze snel volwassen zijn en zelf overal verantwoording voor moeten dragen. De druk op jongeren is groot, ze mogen niet falen en dat maakt dat ze behoefte hebben om echt te ontspannen en dan naar de alcohol grijpen. Jongeren drinken omdat drank makkelijk verkrijgbaar is en om bij hun vrienden in de smaak te vallen, het wordt stoer gevonden. Ouders hebben ook een grote invloed op het drinkgedrag van jongeren. Jongeren met drinkende ouders drinken meer dan jongeren van ouders die niet drinken.

De voorlichting aan jongeren is beperkt. Zij krijgen enkel te horen dat het drinken van alcohol slecht is voor de gezondheid en hier wordt verder niet op in gegaan. Waarom alcoholgebruik slecht voor je is, is voor de meeste jongeren daardoor niet duidelijk. Zij denken dat een klein beetje alcohol geen kwaad kan, terwijl het een feit is dat elk beetje alcohol op deze leeftijd al schade kan toebrengen.

Voorlichting wordt vooral op de ouders gericht, omdat het belangrijk is dat zij in het opvoeden grenzen stellen en het goede voorbeeld geven.

In het voorlichten van jongeren schiet het SPH-werkveld tekort. Uit ons onderzoek blijkt dat de SPH-instellingen die zich bezig houden met problemen omtrent alcoholgebruik zich voornamelijk richten op de zorg waarin iemand terecht komt wanneer hij al een alcoholprobleem heeft. Aan de preventie die aan deze zorg vooraf gaat wordt weinig tot geen aandacht besteed. Vanuit de praktijk wordt aangegeven dat bij pas afgestudeerde Sociaal Agogen de juiste kennis ontbreekt over preventie. Alcoholgebruik door jongeren heeft op korte en lange termijn negatieve gevolgen voor de maatschappij in de vorm van hoge kosten voor medische zorg, ziekteverzuim, uitkeringen, vernielsschade, verkeersongevallen en justitiële kosten. Er lijkt geen enkele positieve maatschappelijke aanwijzing voor het gebruik van alcohol te bestaan. Omdat het SPH-werkveld gericht is op maatschappelijke problemen, is het van belang dat Sociaal Agogen kennis hebben van de problemen omtrent alcoholgebruik onder jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar en van waaruit deze

problemen voortkomen. Het blijkt dat deze problemen vooral voortkomen uit het gebrek aan voorlichting. In de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening wordt onvoldoende aandacht besteed aan preventie en dus aan het geven van de hiervoor genoemde voorlichting.

Als je nagaat dat het alcoholgebruik in de top 5 staat van gezondheidproblemen onder jongeren en dat dit meestal voor Sociaal Agogen nieuwe stof is, kan de conclusie getrokken worden dat het SPH-werkveld en in het bijzonder de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening hier tekort schiet.

Naar aanleiding van dit laatste punt is ons adviesrapport tot stand gekomen.

De andere conclusies hebben wij als aanbevelingen vormgegeven.

Aanbevelingen

- Om te zorgen dat er een duidelijk beleid komt waarin iedereen begrijpt wanneer er alcohol gedronken mag worden en wanneer niet denken wij dat de minimum leeftijd voor het drinken en kopen van alcohol verhoogd moet worden naar achttien jaar. Het is dan voor iedereen duidelijk dat alcohol onder de achttien gewoon niet mag en niet kan. Dit is makkelijker te begrijpen dan dat je vanaf zestien jaar wel al mag drinken maar niet alles.
- Als de leeftijdsgrens omhoog gaat moet hier zorgvuldig en veel op gecontroleerd worden.
- Jongeren onder de minimum leeftijdsgrens moeten gestraft worden als zij alcohol kopen of gebruiken. Zo is het voor jongeren minder aantrekkelijk om alcohol te kopen.
- Er zijn verschillende instelling die strijden voor een beter alcoholbeleid. Deze instanties doen dat echter allemaal los van elkaar met verschillende achterliggende gedachten. Wij denken dat het belangrijk is dat deze instanties eerst allemaal op één lijn komen te liggen wat betreft hun mening over de aanpak van een beter alcoholbeleid, zodat ze daarna samen sterk staan om de strijd tegen het beleid aan te gaan.

2. Advies

In dit hoofdstuk zullen we ons advies uitschrijven en toelichten. Daarna geven we aan welke doelstellingen wij voor ogen hebben die met onderstaand advies gehaald zouden kunnen worden.

2.1 Doelstellingen

Met dit adviesrapport hebben wij een aantal doelstellingen voor ogen. De belangrijkste doelstellingen zijn voor op lange termijn maar ook voor de korte termijn zijn er doelstellingen te noemen die bijdragen aan het verbreden van de kennis van studenten.

Drie doelstellingen voor de korte termijn zijn:

- De opleiding is op de hoogte van het belang van preventie voor het SPH-werkveld.
- Studenten zien een breder werkveld vanuit de opleiding.
- Meer stagemogelijkheden omdat er een breder zicht is op het werkveld.

Vier doelstellingen voor de lange termijn:

- Studenten SPH die in 2008 met de opleiding zijn begonnen hebben in 2012 als zij afstuderen voldoende kennis van preventie om functies te bekleden in dit werkgebied.
- Het SPH-werkveld wordt uitgebreid voor de professional dit betekent dat er meer kansen op de arbeidsmarkt komen namelijk in de sector preventie.
- Door betere preventie vermindering van problematiek.
- Betere samenwerking tussen zorg en preventie zorgt voor een betere aansluiting voor cliënten omdat professionals die in de zorg gaan werken beter op de hoogte zijn van wat er preventief gebeurt.

2.2 Advies

Zoals we eerder hebben aangegeven zijn wij van mening dat het van belang is dat Sociaal Agogen kennis hebben van de problemen omtrent alcoholgebruik onder jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar en van waaruit deze problemen voortkomen. Het blijkt dat deze problemen vooral voortkomen uit het gebrek aan voorlichting. In de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening wordt onvoldoende aandacht besteed aan preventie en dus aan het geven van de eerder genoemde voorlichting.

Wij stellen voor om het bestaande lespakket betreffende preventie binnen de opleiding uit te breiden en de verouderde informatie die hier nu in gebruikt wordt te vernieuwen. Aangezien preventie een belangrijk gedeelte van het SPH-werkveld beslaat is het nodig dat studenten kennis hebben over dit werkveld.

In aansluiting op ons onderzoek adviseren wij om de preventie aan jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar, betreffende risicovol alcoholgebruik op te nemen in de module preventie.

In de uitvoering willen wij, gezien het onderwerp van ons onderzoek, nader ingaan op het gedeelte alcoholpreventie zoals dit in de module vorm gegeven zou kunnen worden.

3. Implementatie

In eerste instantie zullen wij de voorwaarden en middelen benoemen waaraan de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening van de Haagse Hogeschool moet voldoen wil dit advies uitgevoerd kunnen worden. Door middel van drie fasen willen wij daarna duidelijk maken hoe het hierboven geschreven advies volgens ons geïmplementeerd kan worden binnen deze opleiding.

3.1 Voorwaarden en middelen

De opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening van de Haagse Hogeschool dient aan een aantal voorwaarden te voldoen, wil de uitvoering van dit advies gerealiseerd kunnen worden. Ook is het van belang dat er bepaalde beschikbare middelen zijn die de uitvoering mogelijk maken. Hieronder zetten we ze op een rijtje.

3.1.1 Voorwaarden

- Een eerste voorwaarde is dat er door een bevoegd orgaan binnen de Haagse Hogeschool toestemming gegeven moet worden voor de implementatie van de module over preventie.
- Dan zal er ruimte in het lespakket gemaakt moeten worden voor een module over preventie, hier moet mogelijk een andere module voor wijken.
- Bepaald moet worden hoeveel ECTS de module waard is.
- Ook moeten één of meerdere docenten aangesteld worden om de lessen over preventie te kunnen geven.

3.1.2 Middelen

- Er zal een reader voor de module geschreven moeten worden door de docenten die de lessen verzorgen. Deze reader geeft een algemeen beeld van de inhoud van de module, de invulling van de lessen en een toetsbeschrijving. Tevens staan in deze reader de randvoorwaarden beschreven waar een student aan moet voldoen om de gekoppelde ECTS te behalen.
- Er moet lesmateriaal geselecteerd worden om in de lessen mee te kunnen werken. Te denken valt aan literatuur, videofragmenten, gastsprekers, etc.

3.2 Uitvoering

Op dit moment bestaat de module preventie uit drie lessen waarin enkel op de basisprincipes van preventie wordt ingegaan. Omdat preventie toepasbaar is op elk terrein waarin een Sociaal Agoog kan komen te werken is het belangrijk dat deze terreinen ook in de lessen worden behandeld. Op deze manier kan de student zich breed oriënteren op het gedeelte preventie in het SPH-werkveld.

De vernieuwde module moet uit tien lessen bestaan, zodat het de periode van tien weken van een lesblok beslaat. Op deze manier kan er een duidelijke start en einddatum aan de module worden gegeven. De module wordt afgesloten door middel van een tentamen om de verworven kennis te toetsen.

Een les duurt anderhalf uur en beslaat uit twee termijnen van 45 minuten zoals die in het rooster van de Haagse Hogeschool zijn weergegeven.

De eerste twee lessen zullen ingaan op de basisprincipes van preventie, zodat direct duidelijk gemaakt wordt waarom preventie belangrijk is, welke soorten van preventie er bestaan en in welke mate je er als burger en specifiek als SPH'er mee te maken hebt. Vervolgens zal per twee lessen een specifiek terrein uit het SPH-werkveld aan bod komen en de preventie die hierop van toepassing is. Er zal worden behandeld welke verschillende soorten preventie op de doelgroep van het specifieke terrein van toepassing zijn. Middelen om in deze lessen te gebruiken zijn bijvoorbeeld

gast sprekers uit het werkveld die een preventie cursus komen geven of discussies tussen de studenten aan de hand van stellingen. Op deze manier worden studenten geprikkeld om zelf na te denken over de doelgroep waar de les betrekking op heeft. Qua werkerreinen kan er bijvoorbeeld gekozen worden voor de gehandicaptenzorg, de jeugdzorg, psychiatrie en verslavingszorg.

Omdat wij middels ons onderzoek de meeste kennis hebben verworven over alcoholpreventie gericht op jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar, maken wij voor dit adviesrapport een voorbeeld van een les over alcoholpreventie aan jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar.

Deze module zou in het tweede leerjaar gegeven kunnen worden zo zijn de studenten op de hoogte van dit gedeelte van het SPH-werkveld en kunnen zij ook stageplekken voor het derde leerjaar in deze richting zoeken.

In bijlage 1 kunt u een voorbeeld vinden voor de twee lessen over alcoholpreventie aan jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar.

3.4 Evaluatie

De evaluatie van de modules die worden aangereikt in het lespakket van de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening geschiedt door middel van een vragenlijst, die door de studenten wordt ingevuld. De docent krijgt vervolgens de uitslagen hiervan als feedback. De module zoals wij die nu hebben gesteld zal middels dit zelfde systeem geëvalueerd worden.

Bijlage 1: Voorbeeld lessen

De lessen die hieronder in een schema worden weergegeven zijn voor het onderdeel alcoholpreventie voor jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar. Wij denken dat de andere lessen ook deze vorm kunnen aannemen maar dit ligt natuurlijk aan de middelen die voor handen zijn voor deze lessen.

Les 1 Alcoholpreventie

Om de aandacht te trekken van de studenten beginnen met een videofragment: Een fragment uit documentaire op Zembla van november 2007 (beter zou een recenter fragment zijn maar hier zou de docent naar op zoek moeten)

Daarna informatie over alcohol, wat is het precies, wat doet het in je lichaam?

Rondje: waarom drink jij alcohol? wanneer ben je begonnen met het drinken hiervan? Hoe kwam dit? Wat denk jij dat er slecht is aan het drinken van alcohol op jonge leeftijd? Vind je het stom van de jeugd van twaalf tot en met vijftien jaar en misschien wel vroeger dat ze al alcohol drinken en soms zo ver gaan dat ze een alcoholvergiftiging oplopen? Etc Probeer een gesprek te krijgen, misschien een discussie over wat slecht en goed is.

Na ongeveer 45 minuten 5 minuten pauze.

Daarna informatie over de effecten en de risico's die het gebruik met zich mee brengen.

Laat een kennistest over de risico's van alcohol maken door de studenten (bijlage 2) Bespreek de antwoorden en geef ruimte voor discussie

Huiswerk voor les 2: verzamel zoveel mogelijk informatie over het onderwerp. Bedenk waar een voorlichting uit moet bestaan aan jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar over alcohol.

Schema Les 1

Tijd:	Actie:	Doel:	Voorbereiding docent:
10 minuten	Videofragment	Inleiding in de komende twee lessen	Videofragment bekijken. Video goed afstellen
20 minuten	Klassikaal informatie	Studenten vergaren kennis over wat alcohol is en wat het doet in je lichaam	Productverslag 'Het is gewoon slecht voor je' lezen Internetsites bekijken
10 minuten (evt. langer)	Vragenronde	Studenten laten nadenken over hun drinkgedrag wat ze daarvan vinden en wat ze vinden van jongeren die drinken.	Vragen bedenken om te stellen.
5 minuten	Pauze	x	x
20 minuten	Klassikaal informatie	Studenten vergaren kennis over wat de effecten en de risico's van alcohol zijn en specifiek ook voor jongeren	Productverslag 'Het is gewoon slecht voor je' lezen Internetsites bekijken
20 minuten	Test maken en bespreken Zie bijlage 1	Studenten laten nadenken over de antwoorden van de vragen en ruimte geven voor discussie	Zelf test maken en zorgen dat je de antwoorden begrijpt

Huiswerk voor les 2 is: verzamel zoveel mogelijk informatie over het onderwerp. Bedenk waar een voorlichting uit moet bestaan aan jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar over alcohol.

Les 2 Alcoholpreventie

Gastspreker Parnassia Preventie te bereiken via het nummer van Parnassia Preventie 070 - 391 63 91 vertelt 45 minuten wat Parnassia preventie is en wat ze doen, waarvoor ze staan en wat de SPH'er hierbij kan betekenen.

Docent geeft daarna verschillende maatregelen die als stellingen gebruikt gaan worden voor de discussie na een korte pauze en voorbereiding

Maatregelen (we gaan er bij deze maatregelen van uit dat ze nog niet veranderd zijn):

- Leeftijdsgrens verhogen
- Vervroegde openingstijden van de horeca
- Jongeren ook strafbaar voor het kopen of drinken van alcohol
- Alcohol alleen nog te koop in de slijterij

De docent en de gastspreker kunnen hier nog punten aan toevoegen.

5 minuten pauze en dan 10 minuten om de discussie voor te bereiden door het bedenken van argumenten voor en tegen deze maatregelen

Hierna volgt een discussie, docent kan naar eigen inzicht de groepen verdelen in voor en tegen of de studenten hun eigen mening laten verdedigen.

De docent en de gastspreker kunnen zich mengen in de discussie om zo de studenten te prikkelen.

Schema les 2

Tijd:	Actie:	Doel:	Voorbereiding docent:
45 minuten	Gastspreker Parnassia Preventie komt vertellen over doel van Parnassia Preventie en wat SPH'er hier kan betekenen.	Studenten kennis laten maken met iemand uit dit specifieke werkveld.	Regelen gastspreker via website of telefoonnummer. Vragen of gastspreker foldermateriaal mee kan nemen en of hij goede stellingen voor een discussie heeft.
5 minuten	Uitleggen opdracht discussie Klas verdelen In groepen.	Studenten laten nadenken over deze maatregelen.	Maatregelen bedenken naast de gegeven maatregelen.
5 minuten	Pauze	x	x
10 minuten	Tijd voor studenten om argumenten te bedenken.	x	x
15 minuten	Discussie studenten, gastspreker en docent over eerder genoemde maatregelen.	Studenten laten nadenken over deze maatregelen.	argumenten voor en tegen deze maatregelen bedenken voor als de discussie stil valt.
5 minuten	Afsluitend woord gastspreker en folders uitdelen. Als gastspreker geen foldermateriaal heeft zelf folders of internetsites aan studenten geven.	Studenten informatie meegeven.	Folders en internetsites voor studenten verzamelen.

Beide lessen zijn ingedeeld voor 85 minuten in totaal, hierdoor is er uitloop mogelijk.

Bijlage 2: Test voor studenten

Test je kennis over alcohol en de risico's

1. Hoeveel procent van de kinderen (12-15 jaar) heeft wel eens alcohol gedronken?
 - A. 20%
 - B. 30%
 - C. 50%
2. Hoeveel glazen alcohol drinkt een vijftienjarige gemiddeld per week?
 - A. 1 glas
 - B. 4 glazen
 - C. 7 glazen
3. Hoeveel glazen alcohol kan een veertienjarige het beste per week drinken?
 - A. Geen
 - B. 2 glazen
 - C. 7 glazen
4. Wat voor soort alcohol drinken kinderen het liefst?
 - A. Mixdranken
 - B. Bier
 - C. Wijn
5. Hoeveel Nederlanders hebben alcoholproblemen?
 - A. 200.000
 - B. 400.000
 - C. 800.000
6. Wat zijn de gevolgen van jong beginnen met drinken?
 - A. Meer kans op verslaving
 - B. Meer kans op gebruik van andere drugs
 - C. Beide antwoorden zijn goed
7. Waarom is alcohol extra schadelijk voor kinderen?
 - A. Omdat hun lichaam zich nog ontwikkelt
 - B. Omdat kinderen minder vocht in hun lichaam hebben
 - C. Alcohol is even schadelijk voor kinderen als voor volwassenen
8. Wat is binge-drinken?
 - A. Alcohol drinken voor je uitgaat
 - B. Een grote hoeveelheid alcohol in korte tijd drinken
 - C. Het drinken van verschillende drankjes door elkaar

9. Wat voor invloed heeft alcohol op het (latere) seksuele gedrag van kinderen?

- A. Drinkende kinderen hebben jonger hun eerste seksuele ervaringen
- B. Drinkende kinderen hebben vaker onveilige seks
- C. Beide antwoorden zijn goed

10. Vanaf hoeveel glazen kan een kind een alcoholvergiftiging oplopen?

- A. Vanaf 5 glazen
- B. Vanaf 10 glazen
- C. Vanaf 15 glazen

Antwoorden:

- 1. C
- 2. B
- 3. A
- 4. A
- 5. C
- 6. C
- 7. A
- 8. B
- 9. B
- 10. A

(Klungers, Jorinde, Wim van Dalen, (2004), *Mag ik ook een glaasje?*, Amsterdam: SWP)